

Tartu maakonnas Tartu vallas Valgma külas Metsakingu kinnistu (registriosa nr 22722550, katastritunnus 79601:001:2348) eraldisel 1 kavandatud lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Villa Cartelloni OÜ volitatud esindaja Villu Lukk 21.03.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 81, metsaseaduse § 41 lõige 81 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Tartu maakonnas Tartu vallas Valgma külas Metsakingu kinnistu eraldisel 1 kavandatud lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Hallpea-rähni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raie hallpea-rähni elupaigas teostatakse väljaspool pesitsusperioodi, mis kestab 1. aprillist kuni 15. juulini.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Villu Lukk esitas 21.03.2025 Keskkonnaametile metsateatise, millega kavandab Metsakingu kinnistu eraldisel 1 lageraie (0,32 ha; 50 tm). Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris numbri 50001119195 all. Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi *EELIS*) andmetel asub kavandatav raieala Vooremaa maastikukaitseala Vooremaa piiranguvööndis ja Natura 2000 võrgustikku kuuluval Vooremaa linnualal.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Metsakingu kinnistu eraldisel 1 kavandatakse lageraie 0,32 ha pindalal hinnangulise raie mahuga 50 tm.

Lageraie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine. Lageraie käigus raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemnepuud ja säilikpuud.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Metsakingu kinnistu asub Tartu maakonnas Tartu vallas Valgma külas. Tartu valla üldplaneering¹ on kehtestatud Tartu Vallavolikogu 15.06.2022 otsusega nr 43. Üldplaneeringuga alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatavate tegevuste eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raie töödel on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raie töödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

¹ <https://tartuvald.ee/kehtiv-uldplaneering>.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Metsakingu kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspiirkonnas. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana. Kavandatud lageraie piirneb Tabivere-Uhmardu riigimaanteega.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldisel 1 kasvab raieküps naadi kasvukohatüübi halli lepa enamusega puistu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet. Raie kavandatakse metsamaastikus avalikult kasutatava riigimaanteega piirneval alal. Raialal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

EELIS-e andmetel asub kavandatav raieala Vooremaa maastikuakaitsealal Vooremaa piiranguvööndis. Vooremaa maastikukaitseala kaitse-eesmärgid on loetletud Vooremaa maastikukaitseala kaitse-eeskirjas². Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-des 15 ja 16.

Kavandatud raieala jääb Natura 2000 võrgustikku kuuluvale Vooremaa linnualale.

EELIS-e andmetel jääb kavandatud lageraie III kaitsekategooria liigi hallpea-rähni piiritletud elupaika.

Kultuuriväärtusi raialal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas

² Vabariigi Valitsuse 30.11.2006 määrus nr 245, <https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023217>.

ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

Piirneval Tabivere-Uhmardu riigimaanteel liiklejatele tööde teostamine ohtu ei kujuta, kui täidetakse ohutusnõudeid, sh Transpordimati seatud tingimusi (ehitusseadustiku § 70 lg 3).

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatud raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raiete mõju keskkonnamelementidele:

Vesi – kavandatud raicalal ega mõjualas ei ole veekogusid, raie mõju veerežiimile ei ole oluline. Kavandatud raieala lähedusse jääb tiik, mida veeseaduse § 3 tähenduses veekoguks ei peeta.

Välisõhk ja kliima - kavandatud raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – kavandatud raie ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - raicalal ei ole neid elemente ja kavandatud raie teostamine ei ohusta inimese tervist ega vara, kui tööde teostamisel täidetakse ohutusnõudeid. Raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskoormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordse lühiajalise mõjuga tegevused, kestusega umbes üks nädal.

Piiriülest mõju kavandatud tegevustega ei kaasne.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatud lageraie jääb Vooremaa linnualale. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduses nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”³.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevustega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Vooremaa linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/304042017006>

⁴ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

halvenevad elupaiga kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatud lageraie käigus raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemnepuud ja säilikpuud. Kehtivate inventeerimisandmete alusel on lageraieks kavandatud halli lepa enamusega puistu väikesel pindalal (0,32 ha), mis sarnaneb looduslikule häilule. Lageraiesse kavandatud puistu on inventeerimisandmete alusel 44 aastane ja antud puistu lageraiega üle 70 aastaste puistute osakaal piirkonnas ei vähene ning ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri olulist nihkumist nooremate metsade suunas.

Hall lepp on lühiealine puuliik ja metsamaa uueneks turberaievõtet kasutades sama puuliigiga (juure- ja kännuvõsud). Lageraie tegemisega tekkib võimalus ala uuendamiseks väärtuslikemate puuliikidega, mis toetavad elurikkuse ja kaitse-eesmärkide säilimist pikas perspektiivis. Väikese, sisuliselt looduslikku häilu imiteeriva langina (0,32 ha) lageraie halllepikus ei oma olulist negatiivset mõju metsaelustikule.

Vooremaa linnuala kaitse-eesmärgiks on linnuliigid, kellest ükski ei ela ega pesitse metsamaal. Kavandatud lageraie asub väljaspool Vooremaa linnuala kaitse-eesmärgiks olevate EELIS-es registreeritud linnuliikide elupaiku ja raiel ei ole olulist mõju nende liikide isenditele ja elupaikadele.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga².

Kuna kavandatud raiealal ega mõjualas ei asu teadaolevalt Vooremaa linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Vooremaa linnuala kaitse-eesmärke ei kahjusta.

Kavandatud raie ei mõjuta ebasoodsalt Vooremaa linnuala kaitse-eesmärke ega terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Vooremaa maastikukaitseala Vooremaa piiranguvööndis. Mõju Vooremaa maastikukaitseala kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Vooremaa linnuala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Vooremaa maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks on valdavalt metsa elukeskkonnana kasutavatest liikidest väike-kärbsenäpi, mustrahni, herilaseviu, händkaku, valgeselg-kirjurähni, väike-konnakotka ja merikotka (edaspidi metsalinnud) isendite ja elupaikade kaitsmine.

Kavandatud lageraie alal ega mõjualas ei esine EELIS-e andmetel Vooremaa maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid linnuliike ega väärtusi, mida raie mõjutaks.

Kavandatud lageraie jääb III kaitsekategooria liigi, hallpea-rähni piiritletud elupaika. Hallpea-rähn asustab peamiselt vanemaid leht- ja segametsi ja muid puistusid, kuid elutseb ka puudetukkadest lagendikel (sh raiesmikel). Elupaigavalikul on talle tähtsaim piisava hulga elusate jämedate haabade ja seisvate surnud lehtpuude olemasolu, milles elavad putukad ja nende vastsed on hallpea-rähni peatoiduks. Ohuteguriteks hallpea-rähni elupaikadele on lageraietega pesitsus- ja toitumispaikade hävimine ning elupaikades pesitsusaegne häirimine.

Hallpea-rähni elupaiga pindala on 26 ha ja kavandatud 44 aasta vanuse hall-lepiku lageraiega üle 70 aasta vanuse metsa pindala elupaigas ei vähene. Võrreldes elupaiga pindalaga on lageraiega raiutava metsaosa pindala väike, mis sarnaneb looduslikule häilule. Kavandatud väikese pindalaga lageraie (0,32 ha) ei mõjuta oluliselt elupaiga seisundit. Hallpea-rähni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raie tehakse väljaspool hallpea-rähni pesitsusperioodi, mis kestab 1. aprillist kuni 15. juulini. Hallpea-rähni elupaiga seisundit saab säilitada, kui raialale jätta säilikuudeks vähemalt 20 tm/ha üle 10 cm läbimõõduga elusaid ja kuivanud lehtpuid, eelistades nende olemasolul jämedamaid haabasid.

Kavandatud lageraie alal ega mõjualas ei esine teadaolevalt muid kaitstavaid loodusobjekte, mida raie mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, Vooremaa maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga, looduskaitse- ja metsaseadusega ning eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Ehitusseadustiku § 70 lg 3-st tulenevalt tuleb lageraiel riigimaantee kaitsevööndis järgida Tarnspordiameti poolt seatud tingimusi.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevused ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana looduskaitseaduse § 55 lõikest 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevused avaldavad ebasoodsat mõju Vooremaa linnualale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, tema kaitse-eesmärkidele ja ala terviklikkusele.

2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.

3. Kavandatud tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.

4. Tööde tegemisel keskkonnakaitseõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus avaldatakse Avalikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Priit Pääslane

metsahoiu vanemspetsialist

Keskkonnaameti metsaosakond